

صاحب امتیاز و مدیر مسئول

پیل - ۱ صافی - ۲۸

ضیا کولہ آلپ

نسخہ سی ۱۰ غروشد

آبونہ شرائطی

سہ لک: ۰۰۰

آلٹی آبلق: ۲۰۰

غروشد

کوچوک مجموعہ

ادارہ خانہ سی

دیار بکر

حکومت دائرہ سندھ

ولایت مطبعہ سی

قنراقلہ: دیار بکر

کوچوک مجموعہ

۱۳۴۰
۱۹۲۲-۳۳۸

ہفتہ دہ بر چیقار علمی، ادبی، سیاسی، اقتصادی مجموعہ در

۶ جاذبی الاون سنہ ۳۴۱ بازار ابرتی ۲۰ کانون اول سنہ ۳۳۸

برصلاحت اوئلرك آئوریه بوبوندورغون
 صبرلرینه يك چوق ياردیم ایدم حکمی .
 فقط اورارتونك بوش دوردوخی بوندی .
 (شاردویمی) ملکری المرنن آلدرق
 استقلالرینه خااه وبریلن پرنسری کیم
 بیایر ناسل جاذب وعدلرله ایدم بیایور
 وبونلری آئوریه . علمیه قیشقیرغونلر کیری
 قالمیوردی حتی موشکبارک (ق ۷۰۸م ده)
 یارلایان و سارغونك جنوب شرقیده قازاندی
 بوبوک مظهریتك قائمیری و (ق ۷۰۸م)
 قرالی (مینا) نك تدبیریه باصدیریلان ، بر
 عصبانی بته بو اورارتونك اغمالی نجه می ایدی .
 کرک موشکبارک بوسوک عصبانی و کرک
 یاشقا ملتلرک اولجه آچیلماش و قاناعش
 انزام وفلاکت صحنه لری کوزلر اوکندم
 طورورین ، خاطرلردن ساینه مشکن
 بودمده نووقلر اورارتونك وعدلرینه
 آلدانلر ، آئورعلرینه قیلمانغه
 یاشلامتلر و سارغون (تینوه) نك شمالندکی
 (خورسباد) و قهند (دور-ارکین)
 شهرینی پا دیرمقه مشغول بولوندوخی
 سیراده قوموقلر قرالری (موناو) نك
 قوماندایله آئوریه او زین یوردومشلردی .
 فقط موناو کلدانیه وقابینی و سارغونك
 او طرقلرده کی اورقونج اجرا آتی ال اوقاق
 تحصیلله قانداق کره یول کره نیشاشومش .

وعقلی بر دینک باندن ، باطنی و سری باغقه
 بر دیانت دها واردی یاقوتلرده کورولدیکی
 وجهه شامانلر تویونلرک هلمبندم ایدیلر ،
 کزلی تشکیلاته مالکدیلر . اسلام ملکنه
 ایک کیرن اوغوزلرک (المفتح) دینلن
 پیمانی پیغمبره طرفدار اولملری ، بابایک ،
 بکتاشلیق ، قزلباشلیق کی سری طرفدارلر
 سالک اولملری هپ بواسی هامانلق عنقه نك
 دوامبله ایضاح ایدله یایر کوریللی زاده
 قو ادبکک (ادبیات قانلنمی مجموعم) ده کی
 تدقیقلری ده بونتیجه وبریور .

ضیا کوله آلی

قوموق ایلی

— ۱۵ —

آرنق آئوریه نك شمال خیمیلندم
 واسال اولاراق قوموق قرالغندن باشقه
 حکومت قلماش و قوموق قرالی عبز زمانده
 اوج بظای وظیفه-یلده تو طبق ایداشدی .
 قوموقلر شمدی به قدار قوللاندیلری
 سیاست طرزنده دوام الماش اولسلردی ،
 او اکلری دها جوق بوبویه جک و هر حالده
 اگونک برده قوموق قرالغونک نفوذ منطقه سی
 (هالبس = قیزیل ارماق) سویه قدار
 دایانه جوقدی بوبویله کیش بر منطقه و اوانج

یادبفته پشیان اولمش، و آئوریه اوردوسنك
 و امانتدن اول ملتی، اوردوسنی، حق
 طالعنی و خزینمی بیل برافراق قاجش
 و بلكده (شاردوريس) ك زدينه التجا
 اتمشدى. شمدى ده قوموق قراللك صوك
 ردهمی اتمشدى.

آرتق قوموق قراللى اورتمدن قالمش
 و قوموق ابلى آئوریه نك رولایق اولمشدى.

قوموق ولایتك تنبیقات و تشكیلاتی
 آئوریه لی برطاوطانه (یعنی قوماندانه)

تودیع ابدلى و ۱۵۰۰ حرب آرابه می،
 ۱۵۰۰ سوارى، ۲۰۰۰۰۰ اونجى و ۱۰،۰۰۰

منرافلیدن عبارت قوموق اوردوسى
 آئوریه اوردوسنه ضم و الحاق اولوندى.

قراللك احتراسنه قوربان اولاق قوموقار
 ایشته بوكوندن اعتبارآ آئوریه لی طانديلر

و علمآ آئوریه قانونلرینه تابع اولديلر،
 اوزمانه قدار، داخل ادارملرى كندیلرینه

قادر اولق اوزر كچيرمش اولدقلى تام و ياخود
 يارم، متقل حیاته و داع ايتديلر [ق ۷۰۸].

قوموقلرده مل و روحك درین بر اویقویه
 دالدينی بوزمانده آئوریه الله پنجه لشمك

قونى بونلك هم حفسلری اولان سبتلرله
 كیمه له = كماله گلشدى.

بر طرفدن سبتلر اونه طرفدن كیمه لرله
 ساریلان اوردونك قیمة لمانه حقى حالى قالمشدى.

سبتلر (رومیه = مانته) كولى

جنوبلر دن آئوریه یك یاقیندن غاس
 ایندكاری كی كیمه لرده (ارکلى) ابله

(سینوب) ی كندیلرینه باغت یاپدقن
 صوكرار قوللرله غربی آناتولی یه یازیلشان

واصل قوللرله ده شمالدن و شمال غربیدن
 آئوریه اوزرینه دوشورولمشلردى.

سناخریك صوك كونلرینه دوشورول (آق
 طوروس) [۱] وادیلرینه قدار ایتیشلر

و آئوریه نك اودالردى كی محافظه قطمانی
 قارشيسنده ایلری قردغولاری برلشدرمشلردى.

آزاده باشقا بر سوكومت قالمش اولمى
 قوموقلرك كیمه لرله قارشى قارشیه

كلكلرینى حس ایندیرپورسده تاربخى
 و یقه لرده شمدىك بوکادار رشى تورباور.

سبتلرله كیمه لرلك آئوریه اطرافنده
 بو حاضرلق وضعیتلرینى آلملری آئوریه

حکمداری سناخریك، احتمال كیمه ر =
 آماك قرالى (تیوشپا) نك یاردیمی و بلكده

تشویقه كندى اوغولاری طرفندن قىل
 ابدلیكى و شمالده كى ولایتله فرات

[۱] آق طوروس: كورون طرفلرنده كى
 (بك، وفا) داغلرله بوداغلرك شمال

شرقی یه دوشورولكدن و قزىل ايرماق
 حوضه نى فرات حوضه نى آيیرلداغلرله

مغلوب اواسی سبتله تاثیر ایتمه شدی :
شیمی ده سیت قرالردن (ایشاک)
[۶۷۸] مانه ایلی برار سورکبه رک
نیوه استفاتنه یورومش ، فقط کچ قالمش
اومسک جزای اولارق اوده مغلوب اولمش ،
رومی کولی شالنه آتیامشدی . آنجق
سبتلی بوس بوتون مغلوب ایتمه امکالی
یوقدی . آثوریه اوردوسک بوزا بادیکی
سبتلر اصل قوتلر دکل . سبتلرک ایلی
قطعییدی . بونلرک آرقالنده دها برورو
قیبللر واردی که آثوریه بوناره درد
آتلانه حق حاده دکلدی . بو جهنده کی
کوتولکی آتالان آرهادوون سبت
قرالردن (بارتانوتا) به آثوریه قراللی
خاندانن رقیز ویره رک راستیلا تمکه سنک
اوکنه کچمش وسبتاری برمنفق اولاراق
قازانه بیامشدی .

اورارتو قرالی (ریمزاس) قورقوسندن
تیره یور ، کندیشنی ارثی رقیبله اختلافه
دوشوه جک هرشیدن صاقینوردی فقط
اورارتونک دولی شمدی ده (لوبدی)
قرالی (آندریا) [۳] طرفدن اویناغنه
باشلامشدی . آنداریا برطرفدن تاباللی
برطفندن قوموقلری واحتمال کیرخولری ده

[۳] بری ماخذ مزده کوستلیبور :

ولایتاربتک قاتلر طرفه کجده کی زمانده
وقوع بولوبور [ق . م . ۶۸۸] سناخرینه
خلف اولان (آسرهادون) بابا قاتلردن
بری اولان (شاره زهر) له (خانی ظالمت
[۲] طرفلنده بادیکی بوبوک محاربه
قوموقلرک ده ، (شاره زهر) طرفنده
اولاراق ، اشتراک ایستکاری آکاشلیبور .
حربی سبتلرله کیمه رلر اوزربنه هیچ برتاثیر
پایه مامشدی بونلر برآن ردن صوکر
اقینلرینه دوام ایلمشردی .

سبتلردن اول کیمه رلر قابدوقیا مارشی
بوینده کی آثوریه غارتلرینی زورلایه رق
کیایکیا بوزلرینه دایامشلر واوراده آثوریه بی
سومین اهالی بیده آیفاندمشلردی . حق
بیره جک شمانده کی فرات درسی ایله بالبخ
منبهری آراهنده ، قوموق ایانه طاند ،
(یارناکی) اهالی بیده کیمه ر قرالی
(نیشتا) لک ، موفیقیلری کوردولوسنده
آثوریه علیه سلاحه صارلمشلردی . فقط
صوکنده کیمه رلرک (هالیس = فزیل
ایرماق) کریمه نه بوسکورتلمش اولالری
طاسلرک امیدینی قیرمش واونلری ، ینه
آثوریه به اطاعته مجبور امشدی . کیمه رایا :

[۲] خانی ظالمت : ملاطیه سناغاک

جنوب حوالی بیدر .

آئینہ عالمہ ایانہ قافش و بونک
 ایچون کیرلک = آبا ظرک یاردینی ده اوغندی .
 (اودی) اورارتونک یانی باشندہ
 یانلاشامی زور داغر ایچندہ شدیدی بہ
 قادر طرفدن اطاعت و تابیت آلتہ
 آلتہ مامش مستقل بر حکومت ایدی .
 لوبدی حکمداری (آنداری) قوموقارہ نابالارک
 ایانلاشامی ایشہ باشلاہیلہ جکئی توردینی
 و نابالاری آقلاندیرہ ییلدی حالہ قوموقردن
 یالکز شوپریالیری [۴] قاندیرہ یلمش .
 قوموق ایلتک بانقا طرفلرینی کندیسنہ
 اودوراماشدی . نابالار (قونی = کبلیکبا)
 اوزرینہ طاشحق نی روضیت آلدقاری
 صیرادہ (شوپریا) ایلردہ ناما ایشہ
 باشلامش لردی . فقط بونلری ایانلاندیران
 آنداریا تیرمردہ رکت اری کورمچہ
 قورقش و اسارہادونک نابالاری تادیب
 ایچینی کوستردیکی چاقلقدن اورکشدی .
 شدیدی تادیب صیرامی شوپریاہ کلدی .
 آسارہادون اورارتونک مداخلہ نندن
 قورقش شوپریا اوزرینہ بورومش .
 برسلرینی مقرا دیندیکی اویسوی [۵] شمرندہ
 [۴] شوپریا تادیب مامش اواسک راجہ
 طبیارہ فرات و اولجک آراسندہ محصورہ قومی درہ
 [۵] (اویسوی) لک بری ده یانلیور .

صیفیاشا یرمشدی شوپریا رنمی هیچ بر طرفدن
 بکلدیکی معاونی کورمچہ مایوس اولمش .
 پشان اولمش و اقدیسہ اطاعتدن باغقا چارہ
 قالدینی آقلادیندن فراتق خلعتی چبقارمش .
 بالاسارہ لرکیمش و سورک اوغندن کوزیاہلری
 آقدیورق نسیک رسایلہ آسارہادونق دن
 آمان سرحت دہلہ شدی . شولہ دیوردی :
 شوپریا ، سکا قارشی نمانہ ایشلین مملکت سکا
 رضاسیلہ تسلیم اولوق ، اوزرینہ ضابطلریکی
 قوی او سکا اطاعتہ تمین ایدہ جک اوکارفدیہ
 والی الابد دوام ایدہ جک مملکت روبرکی نس بن ر
 خیر منزم یادیتم جرم ایچینی الی کرہ توبہ ایدہ حکم .
 آسارہادون سپردہ بر کدیک آچادن
 بوسوزلری ایستتمک ایستہمہ شدی . اوزمانہ
 ایچ قلعہ بارغش اولاد پرذک باوارمارینہ
 داینامامش . حیاتی باغیشلامق لطفندہ
 بولونمشدی . فقط اہالی بلا سرحت
 جزالاندیرمش ، ہیپی اسارہ محکوم اولمشدی .
 اسیرلر ایچندہ برچوق اورارتولہ ایدہ
 صایا یوردی : آسارہادون بواہیلری ،
 بیطرفلق رجاہیلہ روزانہ کوندرمشدی .
 بواہیلرک ہیپی یالکز بر آہ ایچندہ او اوب
 بیتش . قوموقارہ سولک ردرس داہا
 ویرلمشدی . [ق م ۱۷۲۴]